

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

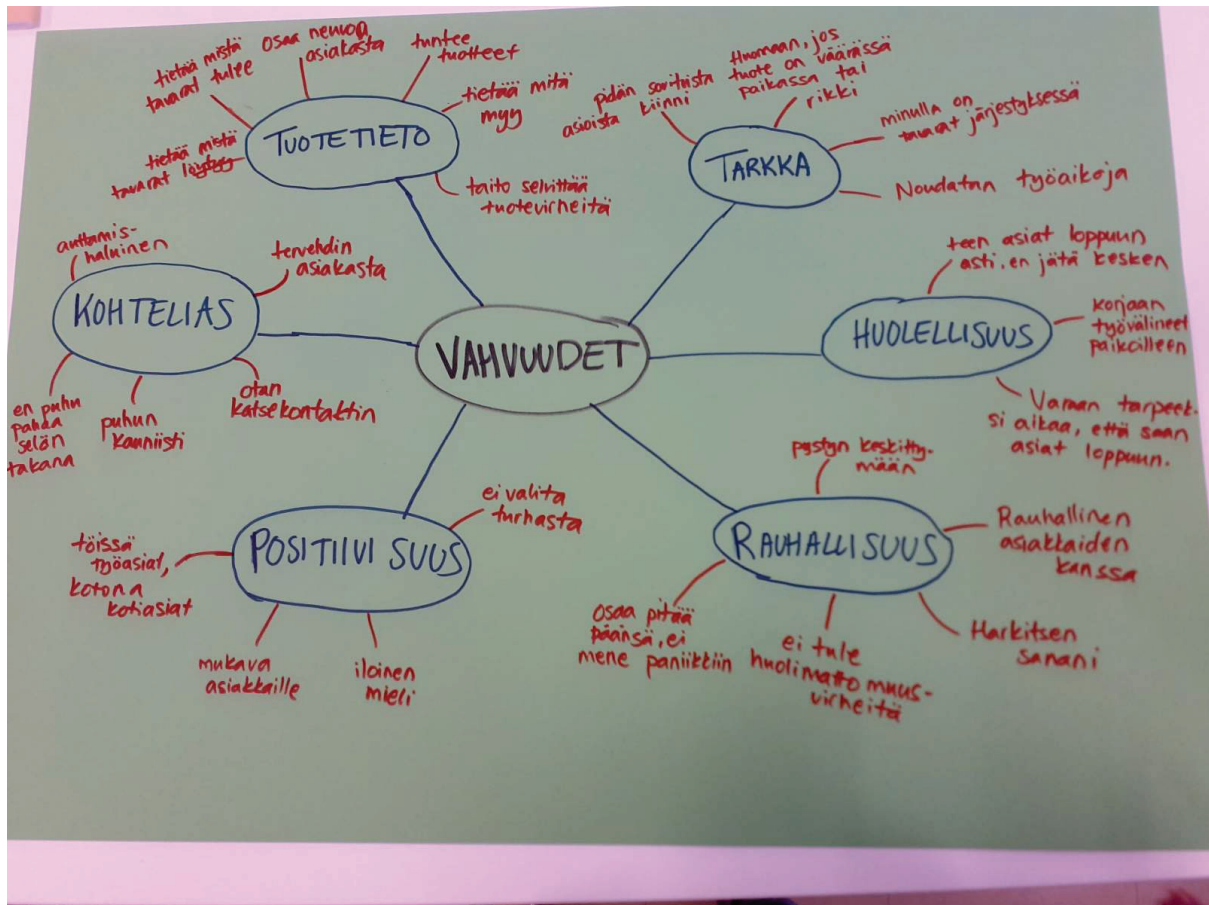
To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Hakala, K., Jääskeläinen, M., Mikkonen, T., Muurimäki, M., Siltala, T. & Toikka, T. (2023)
Monenlaista pyrytystä - vertaisryhmissä tunnustettua pystyvyyttä. TAMK Journal. 31.1.2023.

URL: <https://sites.tuni.fi/tamk-julkaisut/pedagogiset-ratkaisut/monenlaista-pyrytysta-vertaisryhmissa-tunnustettua-pystyvyytta-hakala-jaaskelainen-mikkonen-muurimaki-siltala-ja-toikka/>

Monenlaista pyrytystä - vertaisryhmissä tunnustettua pystyvyyttä | Katariina Hakala, Marko Jääskeläinen, Taija Mikkonen, Mari Muurimäki, Tanja Siltala ja Teemu Toikka

31.1.2023

TAMKJournal | PYY-hankkeessa kehitettiin vertaisryhmätoimintaa työmarkkinoilla marginaalisessa asemassa oleville työn ja työllistymisen etsijöille. Vertaisryhmiä käynnistettiin Kiipulan ja Luovin ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ja SASKY koulutuskuntayhtymän ammattioppilaitoksissa opiskeleville sekä Valo-Valmennusyhdistyksen kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvilla työttömillä työnhakijoilla. Vertaisryhmissä löydettiin hyviä tapoja tukea ja edistää ryhmäläisten pystyvyyttä yksilöllisesti ja ryhmässä.

Työllistymisen tukea vertaisryhmissä

Työnetsijöiden vertaisryhmät PYRY-hankkeessa

Seuraavassa PYRY-hankkeen vastuutyöntekijät ja vastaavat kuvaavat vertaisryhmätoiminnan vaikutuksia ryhmäläisiin yksilöinä ja vertaisryhmien merkityksiä hankkeen tavoitteiden saavuttamisessa. Tanja, Marko, Teemu, Mari ja Taija avaavat PYRY-vertaisryhmien kokoamisen periaatteita ja kuvaavat erilaisia vertaisryhmiä ja ryhmäläisten kokemuksia.

Tanja Siltala, PYRY-hankkeen vastuutyöntekijä Kiipulan ammattiopistossa:

Meillä toimi hankkeen aikana neljä eri PYRY-ryhmää, joihin on yhteensä osallistunut 43 opiskelijaa. Vertaisohjaajina ryhmissä on toiminut yhdeksän ryhmäläistä, ja vastuuohjaajina mukana on ollut kuusi Kiipulan työntekijää. Vertaisryhmissä on tehty mm. työnantajavierailuja ja niiden yhteydessä on käyty hyviä keskusteluja työnantajien kanssa erityistä tukea tarvitsevien työllistymisestä. Keskustelimme kokemuksista työharjoittelupaikoista ja ryhmäläiset tsemppasivat toinen toisiaan työharjoittelussa esiin tulleissa tilanteissa. Ryhmissä käsiteltiin laajasti myös työnhaun prosessia, harjoiteltiin hissi-puheita ja työhaastattelutilanteita, joiden myötä vahvuuksien ja osaamisen tunnistaminen ja niistä kertominen vahvistui ryhmäläisillä.

Kysyimme ryhmäläisten kokemuksia ja palautteita monella tavalla hankkeen aikana. Yleisesti ryhmäläiset kokivat uskonsa tulevaisuudessa pärjäämiseen ja omaan työllistymiseensä kohentuneen. Heidän luottamuksensa omaan työllistymiseensä oli myös parantunut. Ryhmäläiset saivat myös lisää rohkeutta lähteä etsimään aktiivisesti töitä. Ryhmissä on ollut hyvä tunnelma ja niissä on syntynyt hyviä ystävyys-suhteita, jotka ovat kantaneet ryhmätoiminnan päätyttyäkin.

Marko Jääskeläinen, Ammattiopisto Luovin PYRY-vastaava:

Luovissa on hankkeen aikana toiminut kolme ryhmää, joihin on osallistunut yhteensä 24 opiskelijaa. Ryhmien vastuuohjaajana on toiminut Luovin hanketyöntekijä ja kaikilla ryhmillä on ollut kaksi vertaisohjaajaa. Luovin PYRY-ryhmissä tehtyjen kyselyjen perusteella voidaan sanoa, että hankkeen tavoitteet ovat toteutuneet hyvin ja ryhmäläiset ovat saaneet käyttökelpoista tietoa työelämästä ja työllistymisen edellytyksistä. Myös Luovin PYRY-ryhmissä tunnelma on ollut lämmin ja vertaistukea on riittänyt. Myös Luovissa ryhmäläiset ovat solmineet toistensa kanssa ystävyys-suhteita, jotka ovat jatkuneet ryhmätoiminnan päätyttyäkin.

Teemu Toikka, Saskyn PYRY-vastaava:

Meillä PYRYyn osallistui yhteensä 79 opiskelijaa kahdeksassa eri vertaisryhmässä. Opiskelijat saivat kestäviä valmiuksia itsensä ja omien vahvuksiensa tarkasteluun. Olemme kyselleet ryhmäläisten kokemuksia ja keränneet palautetta heidän kokemuksistaan. Työelämävalmiuksien koettiin parantuneen yksin ja yhdessä tehtyjen pohdintojen tuloksena. Ryhmämuotoinen toiminta sai paljon kiitosta opiskelijoilta, jotka kokivat toiminnan voimaannuttavana ja turvallisena. Ryhmissä muodostui uusia ystävyys-suhteita ja itsevarmuus työelämää kohtaan kohosi yleisesti jokaisessa ryhmässä.

Useat uskaltautuivat tekemään video-CV:n ryhmätoiminnan aikana. Videon tekeminen oli aluksi monille haasteellista, mutta yhteisen tekemisen ja tukemisen avulla monet löysivät itsestään rohkeutta lähteä dokumentoimaan omaa osaamistaan video CV:n muodossa.

Mari Muurimäki, Saskyn Mäntän seudun koulutuskeskuksen PYRY-verkkoryhmien vastuuhjaaja:

Toimin vastuuhjaajana kahdessa Saskyn etäyhteyksin toteutetussa PYRY-ryhmässä. Ryhmäläisiä oli näissä liiketoiminnan opiskelijoiden ryhmissä yhteensä 20, joista vertaisohjaajina toimi kaksi. Ryhmät ovat kokoontuneet verkossa erilaisilla sovelluksilla, ja ryhmäläisten kesken on syntynyt hyvä yhteishenki. Antoisinta ovat olleet yhteisesti jaetut kokemukset opiskeluista, työelämän vaatimuksista sekä elämästä ylipäätään.

Ryhmäläiset ovat löytäneet itsestään ja toisistaan vahvuuksia sekä tukeneet toisiaan työhaussa ja työelämän alkutaipaleella. Ryhmän vertaisohjaajat olivat usein mukana etäosallistujina myös PYRY-pajoissa, mikä onnistui hienosti ja oli hyvä kokemus heille.

Taija Mikkonen, Valo-Valmennusyhdistyksen PYRY-ryhmien vastuuhjaaja:

Meillä on toiminut hankkeen aikana neljä ryhmää, joihin on osallistunut 27 kuntouttavan työtoiminnan asiakasta. Ryhmissä on toiminut kolme vertaisohjaajaa ja kaksi vastuuhjaajaa. Meidän toiminnassamme mukana olevien reitti työllistymiseen on yleensä aika pitkä. Tämän vuoksi meidän PYRY-ryhmissämme on keskitytty osallistujien osaamisen ja vahvuuksien tunnistamiseen sekä rohkaisemaan ryhmäläisiä tuomaan vahvuuksiaan esiin ryhmässä.

Olemme panostaneet yhteistyön rakentamiseen näihin vahvuuksiin perustuen. Ryhmäläisten tuottamat videot ”Minä pystyn” ja ”Me pystymme”-teemoilla ovat olleet vaikuttavia osaamisen osoituksia. Ryhmäläiset kokivat saavansa ryhmätapaamisista paljon tukea. Ajatusten ja asioiden jakaminen koettiin tärkeäksi, koska sen pystyi tekemään avoimessa, rehellisessä ja turvallisessa ympäristössä. Erityistä kiitosta saivat vertainen keskustelu ja harjoitukset, joissa ”ei tarvitse täyttää kenenkään odotuksia”, kuten eräs ryhmäläinen asian tiivistä. Ryhmissä syntyi myös pysyviä ystävyys-suhteita.

Palveluiden kehittämiseen uudenlaista kumppanuutta – toimintakulttuurin muutos

Vertaisryhmätoiminnan yhtenä tavoitteena oli työllistymisen tukikäytäntöjen kehittäminen. Työ perustui kumppanuuden ja yhteiskehittämisen idealle, jossa myös palveluiden käyttäjät, eli PYRY-hankkeessa työllistymiseensä tukea tarvitsevat henkilöt, kutsutaan kumppaneiksi palveluiden kehittämiseksi. Tällöin nämä ihmiset toimivat palveluiden kohteena olemisen sijaan palvelujen kehittämiskumppaneina (esim. Hakala 2022a, Rättilä & Honkatukia 2021). PYRY-hankkeessa näitä kehittämiskumppaneita olivat oppilaitosten opiskelijat Saksyssa, Kiipulassa ja Luovissa sekä työttömät työnhakijat Valo-Valmennusyhdistyksessä yhdessä PYRY-hankkeen työntekijöiden kanssa.

Aito kumppanuus oman elämän suuntien etsinnässä vertaisryhmissä on parhaimmillaan antanut uskallusta ja rohkeutta uusien avausten ja valintojen tekemiseen.

Tämä palveluiden käyttäjien kumppanuus todentui hankkeessa vertaisohjaajien mukaan kutsumisena ja osallistumisena ryhmätoiminnan kehittämiseen PYRY-pajoissa. Vertaisryhmätoiminnan sisältöjä suunnattiin suoraan ja keskittyneesti työn ja työllistymisen merkityksiin ryhmäläisille sekä tavoitteelliseen, jokaisen ryhmäläisen työllistymisen ja ansaintamahdollisuuksien löytymisen edistämiseen. Tämä periaate mukailee myös esim. sosiaali- ja terveysministeriön (2020) koordinoiman Työkykyohjelman keskeisiä tavoitteita.

Aito kumppanuus oman elämän suuntien etsinnässä vertaisryhmissä on parhaimmillaan antanut hyvin konkreettisesti uskallusta ja rohkeutta uusien avausten ja valintojen tekemiseen. Toisin kuin viranomaiskohtaamisissa usein, osallistujat ovat kokeneet, että heidän näkemyksiään on kuunneltu ja heidän kanssaan on keskusteltu. Osaamisen, vahvuuksien ja asiantuntijuuden tunnistaminen, yhteisöllinen tunnustaminen ja arvostaminen voisivat olla työyhteisöissä yleisestikin enemmän esillä ohjaamassa yhteistyötä ja työnjakoa.

Lähteet

Hakala, K. (2022a). Vammaispalvelujärjestelmän pedagogiikka. Kehitysvammadiagnoosin tienviittoja työntekijäkansalaisuuteen. Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti NMI-Bulletin. Yhteiskuntatieteellisen vammaistutkimuksen teemanumero E/2022

Hakala, K. (2022b). Me pystymme! Tunnelmia hankematkasta. PYRY-hankkeen blogi. Julkaistu 6.9.2022. Viitattu 24.10.2022. <https://blogs.tuni.fi/pyry/pystyvaksi-ryhmassa/me-pystymme-tunnelmia-hankematkasta/>

Rättilä, T. & Honkatukia P. (2021). Tutkien ja tarinoiden kohti pakolaistaustaisten nuorten kestäväää hyvinvointia. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 231. Turku: Hansaprint

Sosiaali- ja terveysministeriö (2020). Työkykyohjelma 2020–2022. Ohjelma ja hakuopas. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:11. Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9866-7>

Kirjoittajat

Katariina Hakala

Lehtori

Pedagogiset ratkaisut ja kulttuuri

TAMK

Marko Jääskeläinen

Projektiasiantuntija

Pedagogiset ratkaisut ja kulttuuri

TAMK

Ammattiopisto Luovin hankepäällikkö 31.12.2022 asti

Taija Mikkonen

Valo-Valmennusyhdistys

Mari Muurimäki

Mäntän seudun koulutuskeskus

SASKY

Tanja Siltala

Kiipulan ammattiopisto

Teemu Toikka

Vammalan ammattikoulu

SASKY

Kuvituskuva: Tanja Siltala

Lisätietoa Pystyväksi ryhmässä – PYRY -hankkeesta (2020–2022):

TAMKin hankesivusto: <https://projects.tuni.fi/pyry/> ja hankkeen blogi <https://blogs.tuni.fi/pyry/>

Ammattiopisto Luovin hankesivusto: <https://luovi.fi/hankkeet/pyry/>

Kiipulan ammattiopiston sivusto:

<https://www.kiipula.fi/ammattiopisto/asiantuntijoille/kehittamishankkeet/paattyneet-kehittamishankkeet/pyry/>

SASKY koulutuskuntayhtymän sivusto: <https://sasky.fi/sasky/hankkeet/pystyvaksi-ryhmassa/>

Valo-valmennusyhdistyksen sivusto: <https://valo-valmennus.fi/kehittamistoiminta/aktiiviset/pystyvaksi-ryhmassa-pyry/>